

บทที่ 3

บริษัทประกันชีวิต

บริษัทประกันชีวิตเป็นสถาบันการเงินแห่งหนึ่งที่ทำให้บริการสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย แต่โครงสร้างจะแตกต่างจากสถาบันการเงินอื่น คือ บริษัทประกันชีวิตไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกระทรวงการคลังเหมือนสถาบันการเงินอื่น แต่บริษัทประกันชีวิตอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกระทรวงพาณิชย์ แหล่งที่มาของเงินทุนหลักจะมาจากเงินสำรองประกันภัย (LIFE INSURANCE POLICY RESERVES) นอกจากนี้บริษัทประกันชีวิตยังช่วยสร้างความมั่นคงในระบบการเงินส่วนบุคคลและครอบครัว เพราะการประกันชีวิตเปรียบเสมือนการออมเงินสะสมไว้ให้ตนเองและครอบครัว ในกรณีที่ถึงวัยที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ หรือประสบอุบัติเหตุ จะได้ไม่เป็นภาระของครอบครัว ทำให้บริษัทประกันชีวิตเริ่มมีบทบาทในสังคมและเศรษฐกิจมากขึ้น

เหตุผลสำคัญที่ทำให้บริษัทประกันชีวิต ได้รับการยอมรับว่าเป็นสถาบันการเงินมีอยู่ 2 ประการ คือ

- 1.เป็นแหล่งระดมเงินออมระยะยาว กรมธรรม์ประกันชีวิตหลายประเภทที่ขายอยู่ในปัจจุบัน จะมีลักษณะที่จะช่วยให้ผู้ถือกรมธรรม์ทำการออมทรัพย์ได้ โดยได้รับผลตอบแทนใกล้เคียงกับการออมทรัพย์กับสถาบันการเงินอื่น ๆ ทั้งยังได้รับผลประโยชน์ในการประกันชีวิตไปในตัวด้วย และการออมทรัพย์ประเภทนี้จะเป็นการออมทรัพย์ระยะยาว เช่น 10 ปี หรือ 20 ปี ขึ้นไป ซึ่งยังไม่มีสถาบันการเงินของเอกชนใดสามารถระดมเงินออมระยะยาวนี้ได้

- 2.เป็นสถาบันการลงทุน บริษัทประกันชีวิตได้ระดมเงินออมระยะยาว จึงต้องนำเงินออมเหล่านี้ไปลงทุนให้เกิดผลประโยชน์ตอบแทนมากที่สุด¹ (MAXIMIZE RETURNS)

¹Jerry T. Ferguson, Jay H. Heizer, Vickie L. Hayden, "Real Estate Investment and Management," (Scott, Foresman and Company, 1986), p. 261

ความเป็นมาของธุรกิจประกันชีวิต²

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทางประเทศอังกฤษได้จัดส่งคณะทูตสันถวไมตรีทางการพาณิชย์มาประเทศสยาม เพื่อขอพระบรมราชานุญาตขยายกิจการการค้าบางประเภทระหว่างประเทศ และเพื่อประสานพระราชไมตรีในการพาณิชย์ ซึ่งเป็นระยะเวลาเดียวกับที่บริษัท อีส์เอเซียติก จำกัด ได้รับแต่งตั้งให้เป็นตัวแทนประกันชีวิตของบริษัทเอควิตาเบิลประกันภัยแห่งกรุงลอนดอน ซึ่งเป็นบริษัทที่ดำเนินธุรกิจประกันชีวิตตามมาตรฐานของ เจมส์ คอดซัน ที่ถูกต้องตามแบบฉบับบริษัทแรกที่กำเนิดขึ้นในประวัติศาสตร์ประกันชีวิตของโลก บริษัทเอควิตาเบิลได้มอบหมายให้บริษัทอีส์เอเซียติกเป็นตัวแทนในการเสนอขายกรมธรรม์ประกันชีวิตแบบตลอดชีพ ซึ่งมีชื่อว่า “ทอนโทไนโปลิศ” (กรมธรรม์ฯ แบบนี้ระบุจ่ายเงินปันผลจากผลกำไรบริษัท ในระหว่างที่กรมธรรม์ฯ ยังมีผลบังคับอยู่ ในช่วงระยะ 5 ปี 10 ปี 15 ปี และ 20 ปี) การดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องถึงความผาสุกและปลอดภัยแห่งสาธารณชน มีความจำเป็นที่จะต้องขอพระบรมราชานุญาตจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสียก่อน ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระบรมราชานุญาต ให้บริษัทอีส์เอเซียติกได้เป็นตัวแทนประกันชีวิตของบริษัทเอควิตาเบิลประกันภัยแห่งกรุงลอนดอน ดำเนินธุรกิจประกันชีวิตในประเทศไทยนับแต่นั้นเป็นต้นมา โดยมีสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์เอกอัครมหาเสนาบดีเป็นผู้เอาประกันชีวิต ถือกรมธรรม์ประกันชีวิตแบบทอนโทไนเป็นบุคคลแรกในประเทศไทย

ธุรกิจประกันชีวิตยุคแรกในประเทศไทยมิได้ประสบความสำเร็จ ซึ่งอาจมาจากหลายสาเหตุ บริษัทตัวแทนมีธุรกิจด้านอื่นที่สำคัญกว่า เช่น งานป่าไม้ เดินเรือสินค้า เป็นต้น จึงไม่ได้ทุ่มเทในงานประกันชีวิตมากเท่าที่ควร ตัวแทนที่ออกปฏิบัติงานก็เป็นชาวต่างประเทศ การโฆษณาก็ลงในหนังสือพิมพ์ต่างประเทศ ทำให้กิจการอยู่ในวงแคบเฉพาะชนชั้นปัญญาชนจริง ๆ ประกอบกับประชาชนคนไทยในสมัยนั้นอยู่ในฐานะที่พอมีพอกินเป็นอย่างดี ค่าครองชีพถูก ที่ดินในการปลูกบ้านหรือทำการเกษตรยังมีเหลือเฟือ ซึ่งเป็นหลักประกันความมั่นคงเป็นอย่างดี จึงไม่สนใจในหลักการประกันคุ้มครองจากการประกันชีวิต ธุรกิจประกันชีวิตยุคแรกจึงต้องหยุดชะงักไปเองเพราะไม่ได้รับการต้อนรับและนิยมโดยสมควร ในที่สุดบริษัทเอควิตาเบิลประกันภัยแห่งกรุงลอนดอนก็ได้เพิกถอนฐานะตัวแทนเมื่อปลายรัชกาลที่ 5

²พิสิษฐ์ ศุขะวนิช, “ประวัติการประกันชีวิตในประเทศไทย,” กรมการประกันภัย ครอบคลุม 18 ปี, (กรุงเทพฯ: กรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์, 2540), หน้า 27-43.

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 มีนักธุรกิจประกันชีวิตเข้ามาดูแลตลาดเพื่อเตรียมขยายกิจการประกันชีวิตในประเทศไทยตั้งแต่ปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร.6) ต่อเนื่องจนถึงต้นรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร.7) จึงได้มีการติดต่อขออนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตกับกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม โดยมีเสด็จในกรมพระกำแพงเพชร อัครโยธิน เป็นเสนาบดี พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชดำริว่าพาณิชย์และอุตสาหกรรมของประเทศได้วิวัฒนาการถึงซึ่งความจำเป็นที่จะต้องกำหนดการควบคุมกิจการค้าขายทั้งหลายที่มีผลต่อความผาสุกและปลอดภัยแห่งสาธารณชน

เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2471 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน พุทธศักราช 2471 และประกาศกฎกระทรวงโดยเฉพาะสำหรับผู้ขออนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตและประกันวินาศภัย เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2472 อีก 15 วันต่อมาจึงได้มีการจัดตั้ง “กองประกันภัย” ขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2472 สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม เพื่อทำหน้าที่จดทะเบียนและควบคุมการดำเนินงานของบริษัทที่ประกอบธุรกิจประกันภัยโดยตรง

บริษัทประกันชีวิต ซึ่งเป็นบริษัทต่างประเทศได้ติดต่อขอขึ้นจดทะเบียน มีรายชื่อดังนี้

- 1.บริษัทเกรทอีสเทินไลฟ์แอสซัวร์ันซ์จำกัด (Great Eastern Life Assurance Company Limited) ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประกันชีวิต เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2473
- 2.บริษัท แมนูแฟคเจอร์สไลฟ์อินชัวร์ันซ์ จำกัด (Manufacturers Life Insurance Company) ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประกันชีวิต เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2473
- 3.บริษัท ไชน่าอันเดอร์ไรเตอร์ส จำกัด (China Underwriters Limited) ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประกันชีวิตและประกันวินาศภัย เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2473
- 4.บริษัท ซันไลฟ์แอสซัวร์ันซ์ จำกัด แห่งแคนาดา (Sun Life Assurance Company Limited) ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประกันชีวิต เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2473

บริษัทต่างประเทศที่เข้ามาดำเนินงานประกันชีวิตในระยะแรก ออกกรรมธรรมที่มีเงื่อนไขบางข้อเอาเปรียบอยู่มาก มิได้ใช้ข้อกำหนดเงื่อนไขเหมือนอย่างที่มีอยู่ในกรรมธรรมประกันชีวิตที่ใช้กันอยู่ในยุโรปและอเมริกา ทั้งนี้เพราะกฎหมายไทยมิได้มีข้อกำหนดรายละเอียดไว้ บริษัทประกันชีวิตต่างประเทศเหล่านี้ได้ดำเนินงานด้วยความระมัดระวัง มีการสร้างตัวแทนโดยการให้การอบรมและเลือกเฟ้นตัวแทนเฉพาะที่มีความรู้ภาษาอังกฤษ แต่เป็นการอบรมในด้านการขายประกันชีวิตอย่างเดียว มิได้อบรมเกี่ยวกับวิชาการประกันชีวิต แพทย์ผู้ตรวจสุขภาพในระยะแรกส่วนใหญ่แนะนำให้

ไปตรวจสอบสุขภาพกับแพทย์ชาวอังกฤษหรืออเมริกัน ต่อมาก็ยินยอมให้แพทย์คนไทยที่บริษัทเลือก เห็นแล้วทำการตรวจสุขภาพได้ ผู้ที่เขาประกันในระยะแรกนั้นส่วนใหญ่ก็เป็นข้าราชการซึ่งได้ไปศึกษาต่างประเทศกลับมาแทบทั้งนั้น กับชนต่างด้าวที่เป็นชาวยุโรปหรืออเมริกันที่เข้ามาทำมาหากินอยู่ในเมืองไทย จะมีอีกบ้างก็เป็นพวกพ่อค้า คหบดี แต่ไม่มากนัก

ต่อมาเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2481 ได้มีบริษัทต่างประเทศอีกบริษัทหนึ่ง ซึ่งเป็นบริษัทที่มีบทบาทสำคัญที่สุดต่อมา เข้ามาจดทะเบียนประกอบธุรกิจประกันชีวิตและประกันวินาศภัย โดยใช้ชื่อในครั้งนั้นว่า “บริษัทอินเตอร์เนชันแนล แอสซิวรันซ์ จำกัด” (International Assurance Co. Ltd.) ซึ่งเป็นบริษัทประกันภัยอเมริกันโพ้นทะเลจดทะเบียนเริ่มกิจการในเชียงใหม่เหมือนเช่นบริษัทต่างประเทศอื่น ๆ ที่เข้ามาดำเนินธุรกิจประกันชีวิตในภาคพื้นเอเชียในระยะต้น ๆ ต่อมาเมื่อเชียงใหม่ต้องถูกรวมเข้าอยู่ในอาณาเขตของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน บริษัทดังกล่าวจึงหอบสินทรัพย์ออกจากเชียงใหม่และไปจดกิจการใหม่ที่ประเทศฮ่องกง พร้อมกับเปลี่ยนชื่อเป็น “อเมริกันอินเตอร์เนชันแนล แอสซิวรันซ์ จำกัด” (American International Assurance Co. Ltd.) ใช้อักษรย่อว่า “เอ.ไอ.เอ.” (A.I.A.) ประกอบธุรกิจประกันชีวิต

หลังจากบริษัทอินเตอร์เนชันแนลแอสซิวรันซ์ จดทะเบียนเริ่มกิจการประกันชีวิต ได้ประมาณ 3-4 ปี ต่อมาเมื่อกลุ่มตัวแทนของบริษัทต่างประเทศกลุ่มหนึ่งคิดจะเปิดบริษัทประกันชีวิตขึ้นมาบ้างโดยอาศัยพ่อค้าคนไทยเป็นนายทุน ซึ่งในที่สุดก็ได้จดทะเบียนประกอบธุรกิจประกันชีวิตของคนไทยขึ้นเป็นบริษัทแรกก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง ให้ชื่อว่า “บริษัทไทยประกันชีวิต จำกัด” เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2485 และในปีเดียวกันนั่นเอง “บริษัทไทยเศรษฐกิจประกันภัย จำกัด” ก็ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประกันชีวิตและประกันวินาศภัย เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2485

เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่สอง บริษัทประกันชีวิตต่างประเทศทั้ง 5 บริษัท ได้พากันเลิกกิจการกลับประเทศในยุโรปและอเมริกา ต่อมาในปี 2492 บริษัทอินเตอร์เนชันแนลแอสซิวรันซ์ ได้ยื่นขอกลับเข้ามาดำเนินกิจการประกันชีวิตและประกันวินาศภัยอีกครั้ง โดยเพิ่มชื่อตามจดทะเบียนในฮ่องกงว่า บริษัทอเมริกันอินเตอร์เนชันแนล แอสซิวรันซ์ จำกัด

หลังจากสงครามโลกครั้งที่สองสงบลงแล้ว กิจการประกันชีวิตได้เริ่มดำเนินงานอย่างจริงจัง โดยมีบริษัทประกันชีวิตไทยเกิดขึ้นในเวลาไล่เลี่ยกันถึง 9 บริษัท ดังนี้

1. บริษัทไทยประสิทธิประกันภัย และคลังสินค้า จำกัด เป็นบริษัทแรกที่ได้รับอนุญาตจดทะเบียนประกอบธุรกิจประกันชีวิตหลังจากสงครามโลกครั้งที่สอง เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2491

2. บริษัทนครหลวงประกันชีวิตแห่งประเทศไทย ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประกันชีวิต เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2492 และถูกสั่งปิดไปในปี 2508

3. บริษัทออคเนย์ประกันภัย จำกัด ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประกันชีวิต เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2493

4. บริษัทเมืองไทยประกันชีวิต จำกัด ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประกันชีวิต เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2494

5. บริษัทสยามบริการประกันภัย จำกัด ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประกันชีวิต เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2494 บริษัทนี้ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นบริษัทอินเตอร์เนชั่นแนลไลฟ์อินชัวร์รันส์ (ประเทศไทย) และเปลี่ยนอีกครั้งเป็น บริษัทอินเตอร์ไลฟ์ จำกัด

6. บริษัทไทยสมุทรพาณิชย์ประกันภัย จำกัด ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประกันชีวิต เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2494

7. บริษัทศรีอยุธยาประกันชีวิต จำกัด ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประกันชีวิต เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2494

8. บริษัทกรุงสยามประกันชีวิต จำกัด ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประกันชีวิต เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2494 ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นบริษัทกรุงเทพประกันชีวิต เมื่อ 1 มกราคม 2522

9. บริษัทบูรพาประกันชีวิต จำกัด ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประกันชีวิต เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2494 และถูกสั่งปิดไปในปี 2511

และเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2494 ได้มีประกาศของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ (กระทรวงพาณิชย์) งดรับจดทะเบียนบริษัทประกันชีวิตอีกต่อไป จนกว่าจะมีคำสั่งเปลี่ยนแปลง

ต่อมาในปี พ.ศ. 2510 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2510 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 15 เมษายน 2510 เป็นต้นมา ทำให้การกำกับดูแลธุรกิจประกันชีวิตเริ่มมีทิศทางที่ชัดเจนและแน่นอน ประกอบกับบริษัทประกันชีวิตได้พัฒนาบริหารงานได้ดีขึ้น สามารถที่จะระดมเงินออมในรูปของเบี้ยประกันชีวิตไปจัดสรรลงทุนในภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ ให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ บทบาทความสำคัญและอัตราการขยายตัวของธุรกิจประกันชีวิตได้ทวีมากขึ้นตามลำดับ เป็นเหตุให้รัฐบาลมีนโยบายอนุญาตให้เปิดบริษัทประกันชีวิตเพิ่มขึ้น อีก 2 บริษัท ได้แก่

1. บริษัทไทยรับประกันภัยต่อ จำกัด ได้รับอนุญาตในปี พ.ศ. 2521 โดยให้ประกอบธุรกิจเฉพาะการประกันภัยต่อเพียงอย่างเดียว

2. บริษัทมหานครประกันชีวิต จำกัด ได้รับอนุญาตในปี พ.ศ. 2522 ต่อมาภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็น บริษัทไทยพาณิชย์ประกันชีวิต จำกัด

ในปี พ.ศ. 2535 รัฐบาลได้ประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นกฎหมายใหม่ที่ปรับปรุง แก้ไข หลักการ นโยบาย และมาตรการในการกำกับดูแลการประกอบกิจการของบริษัทประกันชีวิตให้ทันสมัยและเหมาะสม และเพื่อสนองนโยบายรัฐบาลในการให้ความคุ้มครองแก่สมาชิกของสหกรณ์ จึงได้อนุญาตให้เปิดบริษัทใหม่อีก 1 บริษัท ในปี พ.ศ. 2538 คือ บริษัทสหประกันชีวิตจำกัด

และเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2540 รัฐบาลได้ประกาศรายชื่อบริษัทประกันชีวิตที่ได้รับอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตอีก 12 บริษัท ซึ่งเป็นบริษัทของคนไทยทั้งหมด ทำให้ในปัจจุบันประเทศไทยมีบริษัทประกอบธุรกิจประกันชีวิตจำนวน 26 บริษัท ดังนี้

บริษัทในประเทศ

1. กรุงเทพประกันชีวิต
2. ไทยประกันชีวิต
3. ไทยประสิทธิประกันภัย
4. ไทยพาณิชย์ประกันชีวิต
5. พรูเด็นเชียล ทีเอสไลฟ์
6. ไทยสมุทรพาณิชย์ประกันภัย
7. ประกันชีวิตศรีอยุธยา จารัติน ซีเอ็มจี
8. เมืองไทยประกันชีวิต
9. สยามประกันชีวิต
10. สหประกันชีวิต
11. อากเนย์ประกันภัย
12. อินเตอร์ไลฟ์ จอห์นแฮนคอค
13. ไอสตสภาประกันชีวิต
14. วอลล์สตรีทประกันชีวิต
15. ไทยยูเนียนประกันชีวิต
16. พรภัทรประกันชีวิต
17. แอ็ควานซ์ แอสซิวรันส์
18. ธนชาติประกันชีวิต
19. ทีพีไอ ประกันชีวิต
20. ศรีนครประกันชีวิต

21. เจริญโภคภัณฑ์ประกันชีวิต
22. ไทยเจริญประกันชีวิต
23. แอ็กซ่าประกันชีวิต
24. เอส.เอส.เอส.ไอ.ประกันชีวิต

รับประกันภัยต่อ

25. ไทยรับประกันภัยต่อ

สาขาบริษัทต่างประเทศ

26. อเมริกันอินเตอร์เนชันแนลแอสซิวรันส์ (A.I.A.)

ประเภทของการประกันชีวิต

กรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐบาลที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลธุรกิจประกันชีวิต ได้แยกประเภทของการประกันชีวิตไว้ดังนี้

1. ประกันชีวิตสามัญหรือธรรมดา (Ordinary Life)
2. ประกันชีวิตอุตสาหกรรม (Industrial Life)
3. ประกันชีวิตกลุ่มหรือหมู่ (Group Life)

การประกันชีวิตประเภทสามัญและอุตสาหกรรม จะเป็นการประกันชีวิตส่วนบุคคล และจะแตกต่างกันก็เฉพาะมูลค่าของการคุ้มครองประกันชีวิตและวิธีการเก็บเบี้ยประกัน ซึ่งการประกันชีวิตสามัญจะมีจำนวนเงินประกันสูงกว่า และงวดชำระเบี้ยประกันจะมีระยะห่างกว่ากัน เช่น เป็นรายปี โดยที่ประเภทอุตสาหกรรมจะเป็นการขายประกันให้ผู้มีรายได้น้อยกว่า จึงมีมูลค่าการคุ้มครองต่ำกว่า และมีการเก็บเบี้ยประกันถี่ขึ้น เช่น เป็นรายเดือน เป็นต้น สำหรับประกันชีวิตกลุ่มก็เป็นการประกันชีวิตกลุ่มบุคคล

ประเภทผลิตภัณฑ์ของบริษัทประกันชีวิต

ผลิตภัณฑ์ของบริษัทประกันชีวิต คือกรมธรรม์ประเภทต่าง ๆ ที่บริษัทประกันชีวิตขายให้ผู้เอาประกัน สามารถแยกได้ตามกรมธรรม์ ดังนี้

1. ประเภทรายบุคคล (Individual)
2. ประเภทหมู่หรือกลุ่ม (Group)
3. ประเภทประกันสุขภาพ (Health Insurance)
4. ประเภทประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคล (Personal accident)

สำหรับใบอนุญาตที่กรมประกันภัยออกสำหรับการประกันสุขภาพและการประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคล จะเป็นใบอนุญาตการประกอบธุรกิจประเภทประกันวินาศภัย เพราะฉะนั้นบริษัทประกันชีวิต (ที่ไม่มีใบอนุญาตประกอบกิจการวินาศภัยด้วย) จึงจะขายประกันประเภททั้ง 2 นี้ ในลักษณะการออกกรมธรรม์ที่เป็นส่วนประกอบหรือเพิ่มเติมจากกรมธรรม์หลักประเภทรายบุคคล หรือประเภทหมู่

1. **ประเภทรายบุคคล** ลักษณะทั่วไปจะเป็นกรมธรรม์ที่บริษัทประกันชีวิตออกให้ผู้เอาประกัน โดยระบุไว้หากผู้เอาประกันเสียชีวิตไป ผู้รับผลประโยชน์จะได้รับผลตอบแทนตามจำนวนเงินที่ระบุไว้ในกรมธรรม์ แต่หากเมื่อครบวันเวลาที่กำหนดไว้แต่ผู้เอาประกันยังไม่เสียชีวิต บริษัทประกันชีวิตก็จะชำระเงินให้ผู้เอาประกันตามจำนวนเงินที่กรมธรรม์ได้กำหนดไว้ การชำระเบี้ยประกันก็จะทำเป็นงวด ๆ ทุก 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี เป็นต้น ผู้เอาประกันสามารถเลือกซื้อประกันที่ให้ความคุ้มครองชีวิตอย่างเดียวโดยไม่มีการออมทรัพย์ควบคู่ไปได้ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะชำระระยะเวลา (Term)

2. **ประเภทหมู่หรือกลุ่ม** บริษัท โรงเรียน สมาคม หรือกลุ่มคน ที่มีความต้องการให้ผลประโยชน์แก่สมาชิกในกลุ่ม ก็สามารถซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตจากบริษัทประกันชีวิตได้ ลักษณะของกรมธรรม์จะคล้ายคลึงกับการประกันชีวิตรายบุคคล แต่กรมธรรม์จะออกให้เฉพาะต้นสังกัดของกลุ่มคน โดยที่สมาชิกของกลุ่มในสังกัดนั้นอาจจะได้รับใบยืนยันการเป็นสมาชิกในกลุ่มประกันเป็นหลักฐานเท่านั้น และเนื่องจากบริษัทประกันชีวิตสามารถลดค่าใช้จ่ายในการบริหารและการขาย และสามารถกระจายความเสี่ยงได้มากกว่า การประกันหมู่จึงมีเบี้ยประกันที่ถูกกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับประเภทรายบุคคล

3. **ประเภทประกันสุขภาพ** การประกันประเภทนี้บริษัทประกันจะชดเชยค่ารักษาพยาบาลให้ผู้เอาประกัน ในกรณีที่ต้องได้รับการรักษาจากแพทย์เมื่อป่วย ทั้งนี้ผลประโยชน์ที่พึงได้รับจะถูกกำหนดเป็นอัตราสูงสุดของการเจ็บป่วยแต่ละประเภท โดยจะกำหนดค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทไว้ เช่น ค่าห้องพักรักษา ค่ายา ค่าแพทย์ เป็นต้น เนื่องจากค่าเบี้ยประกันสุขภาพเป็นค่าใช้จ่ายที่บริษัทห้างร้านสามารถหักเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อประโยชน์ทางด้านภาษี อีกทั้งเป็นการบำรุงขวัญและกำลังใจของพนักงาน ตลาดของการประกันนี้จึงถูกจัดให้อยู่ในรูปแบบของการประกันสุขภาพกลุ่มเป็นส่วนใหญ่

4. **ประเภทประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคล** การประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคล เป็นการประกันความเสี่ยงภัยโดยตรงทำนองเดียวกับการประกันสุขภาพ คือ ไม่มีส่วนของกรมออมทรัพย์รวมอยู่ด้วย แต่ผู้เอาประกันหรือผู้รับประโยชน์จะได้รับสินไหมชดเชยก็ต่อเมื่อผู้เอาประกันได้รับอุบัติเหตุ

เสียชีวิตหรือบาดเจ็บเท่านั้น เบี้ยประกันอุบัติเหตุจึงอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับการประกันประเภทอื่น ๆ

นอกจากนี้การแยกผลิตภัณฑ์ของการประกันชีวิต สามารถแยกได้อีกรูปแบบหนึ่งโดยใช้ลักษณะของแบบประกันเป็นหลัก สามารถแยกออกได้เป็น 4 แบบ คือ

1.การประกันแบบตลอดชีพ เป็นแบบที่ผู้เอาประกันชำระเบี้ยประกันไปจนกว่าจะเสียชีวิต และผู้รับผลประโยชน์จะได้รับสินไหมตามจำนวนวงเงินประกัน และเนื่องจากเมื่อผู้เอาประกันมีอายุสูงมากแล้วไม่สามารถชำระเบี้ยประกันต่อไปได้ แบบประกันนี้จึงมีการกำหนดอายุสิ้นสุดที่ผู้เอาประกันจะหยุดชำระเบี้ยประกันได้ แต่กรรมธรรมียังคงมีผลใช้ไปจนกว่าผู้เอาประกันจะเสียชีวิตไป

2.การประกันแบบสะสมทรัพย์ การประกันชีวิตแบบนี้มักมีอายุ 15-20 ปี และอัตราเบี้ยประกันจะสูงกว่าการประกันแบบตลอดชีพ โดยผู้เอาประกันจะได้รับผลประโยชน์เป็นเงินก้อนในระหว่างอายุกรรมธรรม์ แต่ในขณะเดียวกันถ้าเสียชีวิตไปผู้รับผลประโยชน์ก็จะได้รับสินไหมตามจำนวนวงเงินประกัน

3.การประกันแบบชั่วระยะเวลา การประกันแบบนี้จะไม่มีผลประโยชน์ตอบแทนในรูปของการคืนเงินก้อนในระหว่างอายุกรรมธรรม์ และมักจะมีช่วงระยะเวลาการประกันค่อนข้างสั้น คือต่ำกว่า 15 ปี การประกันชนิดนี้อาจมีการกำหนดชำระเบี้ยประกันเพียงงวดเดียวเมื่อซื้อกรรมธรรม์นั้น

4.การประกันแบบเงินได้ประจำ การประกันประเภทนี้จะกำหนดระยะเวลาการชำระเบี้ยประกันไว้ระยะเวลาหนึ่ง และผู้เอาประกันจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนหลังระยะเวลาการชำระเบี้ยประกันนั้นเป็นงวด ๆ ไปอีกระยะเวลาหนึ่งจนครบอายุกรรมธรรม์

แหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุนของบริษัทประกันชีวิต

แหล่งที่มา

นอกเหนือจากการระดมทุนเรื่องหุ้นแล้ว การระดมทุนเพื่อการดำเนินงานโดยบริษัทประกันชีวิตจะค่อนข้างแตกต่างจากสถาบันธนาคารและเงินทุนอื่นอยู่มาก โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1.สถาบันธนาคารและเงินทุนจะใช้การรับฝากเงินหรือกู้เงินเป็นหลักในการหาทุน แต่บริษัทประกันชีวิตจะขายกรรมธรรม์ซึ่งกรรมธรรม์บางประเภทจะมีการออมทรัพย์รวมอยู่ด้วย

2.การคืนเงินลงทุนให้กับผู้ลงทุนนั้น สถาบันธนาคารและเงินทุนจะเป็นการคืนเงินต้น แต่ในธุรกิจประกันชีวิตแล้ว จะคืนให้ในลักษณะของผลประโยชน์ในรูปของสินไหมต่าง ๆ

3. การให้ผลประโยชน์กับผู้ลงทุน สถาบันธนาคารและเงินทุนจะให้เป็นลักษณะของดอกเบี้ยในอัตราต่าง ๆ ซึ่งบริษัทประกันชีวิตจะไม่ให้กับผู้ลงทุนโดยตรง แต่นำรายได้จากการลงทุนมาหักจากเบี้ยประกันที่คำนวณไว้ก่อน ซึ่งเป็นผลให้เบี้ยประกันที่เรียกเก็บจริงมีอัตราลดลง

4. ผลประโยชน์ที่สถาบันธนาคารและเงินทุนให้กับผู้ลงทุนในรูปของดอกเบี้ย สามารถจะกำหนดได้ในระยะเวลาอันสั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพธุรกิจการเงินในขณะนั้น ๆ แต่ในระบบการดำเนินงานประกันชีวิตนั้น ผลประโยชน์ดังกล่าวจะถูกกำหนดตายตัวไว้ตั้งแต่วันที่กรมธรรม์นั้นได้รับการอนุมัติจากทางการให้ขายในตลาดได้

เงินทุนที่บริษัทประกันชีวิตสามารถนำมาใช้ในการประกอบธุรกิจ จะได้มาจาก 3 แหล่งใหญ่ คือ

1. เงินกองทุน
2. เงินทุนจากการดำเนินงาน
3. เงินกู้ยืมจากสถาบันการเงิน

1. เงินกองทุน

ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ทุนจดทะเบียนและชำระแล้ว หมายถึง ทุนที่จดทะเบียนกับกรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์

1.2 ส่วนเกินมูลค่าหุ้น หมายถึง เงินชำระค่าหุ้นที่ได้รับสูงกว่ามูลค่าที่ตราไว้ของหุ้น

1.3 ทุนสำรองตามกฎหมาย หมายถึง เงินสำรองที่กันไว้จากกำไรสุทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติประกันชีวิต ก่อนจ่ายเงินปันผล

1.4 เงินสำรองที่ได้จัดสรรจากกำไรสุทธิ หมายถึง เงินสำรองที่จัดสรรจากกำไรสุทธิเพื่อการใด ๆ ตามมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น เช่น เพื่อรักษาระดับเงินปันผล เพื่อขยายกิจการ เป็นต้น

1.5 กำไรสะสม หมายถึง กำไรสะสมและกำไรสุทธิของรอบระยะเวลาบัญชีปัจจุบันคงเหลือ หลังจากการจัดสรรแล้ว

2. เงินทุนจากการดำเนินงาน

เงินทุนจากการดำเนินธุรกิจประกันชีวิต จะได้มาจากเบี้ยประกันชีวิตหลังการหักค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่าง ๆ ออกไปแล้ว เหลือเป็นส่วนที่จะต้องคืนให้กับผู้เอาประกันในรูปของสินไหมประเภทต่าง ๆ เงินทุนประเภทนี้จะเรียกทางศัพท์การประกันชีวิตได้ว่าเป็น เงินสำรองประกันชีวิต

ซึ่งบริษัทจะต้องนำไปดำเนินธุรกิจการลงทุนประเภทต่าง ๆ เพื่อออกดอกผล และถ้าดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว จะเป็นรายได้สำคัญที่จะทำให้บริษัทประกันชีวิตมีกำไรจากการประกอบธุรกิจได้

3. เงินกู้ยืมจากสถาบันการเงิน

ความจำเป็นที่บริษัทประกันชีวิตจะต้องกู้เงิน มักเกิดขึ้นใน 2 กรณี คือ

3.1 เมื่อขาดเงินหมุนเวียน

3.2 เมื่อจำเป็นต้องใช้เงินจำนวนมาก เพื่อได้มาซึ่งสินทรัพย์ถาวร เช่น การสร้างสำนักงานใหญ่

แต่ถ้าการบริหารการเงินของบริษัทประกันชีวิตเป็นไปอย่างดีแล้ว ความจำเป็นที่จะต้องกู้เงินมักจะไม่เกิดขึ้น เพราะเบี้ยประกันที่ได้รับมาจะพอเพียงกับการใช้จ่ายต่าง ๆ ยกเว้นในกรณีที่บริษัทประกันชีวิตที่ตั้งขึ้นใหม่ จำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสูงมากเท่านั้น

แหล่งใช้ไป

เงินทุนของบริษัทประกันชีวิตจะใช้ไปได้ 3 ลักษณะดังต่อไปนี้

1. เพื่อซื้อสินทรัพย์ถาวร

หลักการสำคัญในการดำเนินธุรกิจประกันชีวิตอย่างหนึ่ง คือ การให้บริการแก่ผู้เอาประกันอย่างทั่วถึง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่บริษัทประกันชีวิตจะต้องลงทุนในด้านนี้อย่างมาก ซึ่งหมายความว่า อาจจะต้องมีการขยายสถานที่บริการออกไปเป็นจุด ๆ ที่ใกล้ชิดกับผู้เอาประกันมากขึ้น โดยการจัดตั้งสาขาต่าง ๆ หรือการมีสำนักงานใหญ่ที่สามารถเป็นศูนย์กลางให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องมีการลงทุนประเภทอสังหาริมทรัพย์เป็นจำนวนมาก

2. เพื่อการลงทุน

บริษัทประกันชีวิตจะเป็นสถาบันการเงินที่จะมีการสะสมเงินทุนจำนวนมาก จากการที่ผู้เอาประกันนำเงินของตนเองมาซื้อประกันชีวิตประเภทต่าง ๆ และเมื่อบริษัทประกันชีวิตหักค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้งในด้านการบริหารหรือชำระสินไหมทดแทนในรูปแบบต่าง ๆ ออกไปแล้ว ก็จะสะสมไว้เพื่อคืนให้ผู้เอาประกันหรือผู้รับประโยชน์เมื่อถึงเวลาที่กรมธรรม์กำหนดไว้ เมื่อมีผู้ซื้อประกันมากขึ้น การสะสมเงินทุนนี้ก็มากขึ้นตามไปด้วย บริษัทประกันชีวิตก็มีการที่จะต้องนำเงินจำนวนนี้ไปลงทุน เพื่อให้เกิดผลประโยชน์ตามที่ได้สัญญาไว้ให้กับผู้เอาประกันตามที่ได้กำหนดไว้ตามกรมธรรม์ และถ้าได้ผลประโยชน์มากกว่าที่ได้กำหนดไว้แล้ว ก็จะเป็นผลกำไรให้กับบริษัทประกันชีวิต เพื่อแบ่งปันให้ผู้ถือหุ้นของบริษัทต่อไป

3.1 เพื่อจ่ายคืนแหล่งเงินทุน

เนื่องจากการระดมเงินทุนได้มาจาก 3 แหล่งใหญ่ ๆ การคืนเงินให้กับแหล่งเงินทุนจึงทำได้ใน 3 แบบ คือ

- 3.1 เงินปันผลให้กับผู้ถือหุ้น
- 3.2 สินไหมทดแทนให้ผู้เอาประกันและผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์
- 3.3 คืนเงินต้นและดอกเบี้ยแก่สถาบันการเงิน

การจัดการลงทุนของบริษัทประกันชีวิต

การลงทุนของบริษัทประกันชีวิต นอกจากจะต้องประสานงานกับนักคณิตศาสตร์ประกันชีวิต ในการกำหนดอัตราผลตอบแทนที่จะได้จากการลงทุนเพื่อการออกแบบกรมธรรม์ต่าง ๆ แล้ว ยังต้องดำเนินการลงทุนให้ได้ผลตอบแทนมากที่สุดภายใต้ความเสี่ยงที่น้อยที่สุด ซึ่งเป็นผลให้การลงทุนของบริษัทประกันชีวิตขาดความคล่องตัว ในบางระยะเวลาที่สามารถลงทุนได้ผลตอบแทนที่ดีกว่า³ และยังต้องทำตามกฎหมายภายใต้กฎกระทรวงของกระทรวงพาณิชย์ ที่กำหนดประเภทของการลงทุนที่บริษัทประกันชีวิตสามารถเข้าดำเนินธุรกิจได้ เช่น ซื้อพันธบัตรรัฐบาล ให้กู้ยืมโดยมีธนาคารพาณิชย์ค้ำประกัน เป็นต้นแล้ว ยังกำหนดจำนวนเงินสูงสุดที่บริษัทประกันชีวิตจะลงทุนได้ในแต่ละประเภทด้วย การกำหนดประเภทและจำนวนเงินที่ใช้ลงทุนนี้เพื่อเป็นการสร้างความมั่นคงในเกิดขึ้นในธุรกิจประกันชีวิต ทั้งนี้เพื่อเป็นการบังคับให้มีการกระจายการลงทุนออกไป และให้เข้าลงทุนได้เฉพาะธุรกิจที่มีความเสี่ยงค่อนข้างต่ำ โดยทางกระทรวงพาณิชย์ยังกำหนดอัตราผลตอบแทนต่ำสุดที่บริษัทประกันชีวิตจะเข้าลงทุนในธุรกิจบางประเภทด้วย นอกจากนี้ต้องทำตามข้อกฎหมายแล้วผู้บริหารการเงินและการลงทุนของบริษัทประกันชีวิตยังต้องคำนึงถึงสภาพของตลาดการเงิน ต้องปรับตัวให้เข้ากับการพัฒนาของตลาดที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว เพื่อการแสวงหาผลประโยชน์เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในที่สุดผู้บริหารการเงินและการลงทุนของบริษัทประกันชีวิตจะต้องคำนึงถึงเป้าหมายของบริษัทในเรื่องของการบริหารการเงิน การตลาดประกันชีวิต และแนวนโยบายการลงทุนของบริษัท

ประเภทของเงินที่บริษัทประกันชีวิตนำไปลงทุน จะประกอบด้วย 2 ส่วนใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ เงินสำรองประกันชีวิตและเงินกองทุนส่วนเกิน ซึ่งเงินสำรองประกันชีวิตจะมีกำหนดระยะเวลา

³ John P. Wiedemer, Real Estate Finance, Virginia: Reston Publishing Company, Inc., 1977, p.90.

การใช้คืนผู้เอาประกันแตกต่างกัน ดังนั้นการลงทุนจึงต้องคำนึงถึงข้อมูลนี้ เพื่อให้ได้ผลประโยชน์จากระยะเวลาของการลงทุนให้มากที่สุด ในขณะที่เดียวกันจะต้องจัดให้มีการลงทุนระยะสั้นและยาวให้สอดคล้องกับอายุของเงินสำรองประกันชีวิตด้วย เนื่องจากมีความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการขึ้นลงของอัตราดอกเบี้ยตลาด และความเสี่ยงของประเภทและระยะเวลาการลงทุน

หลักทั่วไปในการพิจารณาการลงทุน⁴ ได้แก่

1. พิจารณาถึงหลักประกันที่มั่นคง (SECURITY OF PRINCIPAL) ความมั่นคงและความปลอดภัยของเงินที่นำไปลงทุนเป็นปัจจัยที่สำคัญมากในการพิจารณาการลงทุน หลักการเสี่ยงภัยของการลงทุน ก็คือการเสี่ยงต่อการสูญเสียเงินต้นน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ตามชนิดหลักทรัพย์ที่ลงทุน การลงทุนประเภทนี้สามารถแยกออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 การให้กู้ยืม (LOAN) เช่น การรับจำนอง และการให้กู้ยืมโดยมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน

1.2 การเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ คือ การที่ได้เป็นเจ้าของ (EQUITIES) ในสิ่งที่ได้มาจากการลงทุน เช่น การซื้อที่ดินปลูกสร้างอาคาร ซื้อหุ้นส่วนในบริษัทการค้า

2. พิจารณาถึงผลประโยชน์ตอบแทนที่จะได้รับ (ADEQUACY OF YEILD) จะต้องถือนโยบายการลงทุนในหลักทรัพย์ที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนสูงที่สุดเท่าที่จะทำได้ และมีการเสี่ยงภัยต่อการสูญเสียเงินต้นน้อยที่สุด

3. พิจารณาการกระจายทุน (NECESSITY OF DIVERSIFICATIONS) ไม่ควรลงทุนในหลักทรัพย์ประเภทใดโดยเฉพาะเจาะจงเพียงประเภทเดียว แต่ควรกระจายการลงทุนออกไปให้กว้างขวางและแบ่งแยกไปตามประเภทของธุรกิจ เพื่อป้องกันไม่ให้นักบริษัทประกันชีวิตต้องได้รับผลกระทบกระเทือนมาก การกระจายการลงทุนที่ดี ต้องจัดแบ่งตามหลักเกณฑ์ดังนี้

3.1 มีทั้งการกู้ยืมและการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์

3.2 แบ่งการให้กู้ยืมและการเป็นเจ้าของออกไปเป็นหลาย ๆ ประเภท

3.3 มีการกระจายภัยไปตามส่วนต่าง ๆ ของประเทศ

3.4 จำนวนเงินที่ลงทุนต่อรายต้องมีจำนวนพอสมควร ไม่สูงหรือต่ำเกินไป

⁴สุธรรม พงศ์สำราญ, พິงใจ พิงพานิช ผศ., วิรัช ณ สงขลา ศจ., หลักการประกันชีวิต, บริษัทสำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2521, น.163-165.

3.5 ระยะเวลาที่ครบกำหนดต้องไม่นานเกินควร

4. ความสามารถที่จะเปลี่ยนเป็นเงินสด (CONVERTIBILITY) บริษัทประกันชีวิตไม่มีความจำเป็นมากนักในการที่จะเปลี่ยนเงินลงทุนให้เป็นเงินสด เนื่องจากเบี้ยประกันและผลประโยชน์ที่บริษัทประกันชีวิตได้รับเป็นเงินสด วันหนึ่ง ๆ มีมากกว่าเงินสดที่ต้องจ่ายออกไป และเงินที่ต้องจ่ายออกไปบริษัทประกันชีวิตอาจคำนวณและเตรียมการไว้ล่วงหน้าได้อย่างใกล้เคียงความจริง และยังมีเงินสดฝากอยู่ในธนาคารมากกว่าความต้องการที่จะต้องจ่ายอยู่แล้ว

อิทธิพลที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนของบริษัทประกันชีวิต⁵ มีปัจจัย 4 ประการ ได้แก่

1. ธุรกิจเป็นการระดมเงินระยะยาว (LONG-TERM NATURE OF THE BUSINESS) การลงทุนต้องคำนึงให้เหมาะสมกับระยะเวลา ซึ่งมีการลงทุน 3 ประเภทที่เหมาะสม ได้แก่ พันธบัตรเอกชน (Corporate Bonds) พันธบัตรรัฐบาล (Government Bonds) และจำนองอสังหาริมทรัพย์ (Real Estate Mortgages)
2. รับผิดชอบต่อความไว้วางใจของผู้เอาประกัน (FIDUCIARY RESPONSIBILITY) ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเงินที่นำไปลงทุนในประเภทต่าง ๆ เป็นสำคัญ
3. ผลตอบแทนการลงทุนสูงสุด (MAXIMIZING INVESTMENT RETURNS) เป็นวัตถุประสงค์หลักของการลงทุน
4. สภาพคล่อง (LIQUIDITY REQUIREMENTS) บริษัทประกันชีวิตต้องคำนึงถึงสภาพคล่องของธุรกิจ เพื่อไว้ใช้จ่ายในกรณีต่าง ๆ

หลักทรัพย์ที่บริษัทประกันชีวิตควรลงทุน⁶ มีดังนี้

1. เงินฝากประจำ มีความมั่นคงและสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ทันที บริษัทประกันชีวิตจึงนิยมมีเงินฝากประจำไว้จำนวนหนึ่ง เพื่อใช้ในยามจำเป็น

⁵ James H. Boykin and Richard L. Haney, Jr., Financing Real Estate, Regents/Prentice-Hall, Inc. 1993, P. 202-205.

⁶ สุธรรม พงศ์สำราญ, พິงใจ พึงพานิช ผศ., วิรัช ณ สงขลา ศจ., หลักการประกันชีวิต, หน้า 165-166.

2. พันธบัตร (BONDS) มีทั้งของรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ เป็นหลักทรัพย์ที่มีความมั่นคง ให้ผลตอบแทนในอัตราปานกลาง และสามารถซื้อขายได้ในตลาด

3. โบหุ้นกู้ การถือหุ้นกู้ (DEBENTURES) บริษัทประกันชีวิตสามารถถือหุ้นกู้ได้ภายในขอบเขตที่กฎหมายควบคุมอยู่

4. ถือหุ้นบริษัทอื่น เช่นเดียวกับข้อ 4.3

5. การให้กู้ยืมโดยมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน คือการให้เอกชนกู้เพื่อใช้ในวัตถุประสงค์ต่าง ๆ โดยพิจารณาความสามารถในการชำระคืนเป็นประการแรก และมีหลักทรัพย์ค้ำกับเงินกู้หรือไม่เป็นอันดับรอง

6. การให้กู้ยืมโดยมีธนาคารพาณิชย์ค้ำประกัน เป็นการลงทุนที่เสี่ยงน้อยมาก เพราะธนาคารจะเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด แต่ถูกควบคุมโดยกฎหมายเช่นกัน

7. การลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ (REAL ESTATE) โดยหลักการแล้ว บริษัทประกันชีวิตควรลงทุนในอสังหาริมทรัพย์เท่าที่จำเป็น และมีการกำหนดให้บริษัทประกันชีวิตสามารถลงทุนได้ไม่เกินร้อยละเท่าไรของสินทรัพย์รวมสุทธิ

8. การกู้เงินตามกรมธรรม์ (POLICY LOANS) เป็นการใช้สิทธิของผู้เอาประกัน ที่จะกู้ได้ในอัตราดอกเบี้ยที่กำหนด แต่ไม่เกินวงเงินมูลค่าเวนคืนเงินสด ในกรณีที่ผู้กู้ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข บริษัทประกันชีวิตสามารถยึดเงินที่เหลืออยู่ได้

ปัญหาและอุปสรรคของการประกันชีวิต⁷

1.ทัศนคติของประชาชน

1.1 ความไม่มั่นคง การเลิกกิจการของบริษัทประกันชีวิตของต่างประเทศในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 และการบริหารงานที่ผิดพลาดของบริษัทประกันชีวิตของไทยบางบริษัทในระยะเริ่มแรก ได้ก่อให้เกิดภาพพจน์ในด้านลบแก่ประชาชน ทำให้ประชาชนไม่แน่ใจในความมั่นคงของบริษัทประกันชีวิต ทำให้ธุรกิจประกันชีวิตในประเทศไทยขยายตัวช้ากว่าที่ควร

⁷กิตติพงษ์ จินตวรลักษณ์, เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการประกัน, รายงานการสัมมนาทางวิชาการประจำปี, จุลสารเศรษฐศาสตร์ เล่มที่ 4, คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, (กรุงเทพฯ: หอรัตนชัยการพิมพ์, 2534), หน้า 190-191.

1.2 ขาดบุคลากรที่มีคุณภาพ ธุรกิจประกันชีวิต เป็นธุรกิจที่ต้องการบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะด้านเป็นอย่างมาก เช่น นักคณิตศาสตร์ประกันภัย นักบริหาร และนักการตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวแทนที่มีคุณภาพ เมื่อธุรกิจขาดคนที่มีคุณภาพเหล่านี้ ย่อมไม่สามารถสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชนได้ ยิ่งการที่ตัวแทนยกยอกเบี้ยประกันของผู้เอาประกันด้วยแล้วยิ่งทำให้ประชาชนไม่ไว้วางใจในธุรกิจประกันชีวิต

2. ระบายได้ของประชาชน

เนื่องจากพื้นฐานประชากรในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรและค่อนข้างยากจน ระบายได้เฉลี่ยต่อหัวต่ำ การออมค่อนข้างน้อย เพราะรายได้ส่วนใหญ่ต้องนำไปในการดำรงชีพในปัจจุบันมากกว่าที่จะคำนึงถึงอนาคต ผู้ที่ต้องการประกันชีวิตจึงต้องเป็นผู้ที่มีเงินเหลือใช้จากการบริโภค แต่อย่างไรก็ตามเศรษฐกิจของไทยในช่วงที่ผ่านมา มีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ประชาชนมีเงินมากขึ้น และมีเงินเหลือจากการบริโภคในปัจจุบันเก็บออมไว้ในรูปแบบต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

3. การศึกษา

การทำประกันชีวิต เป็นส่วนสำคัญของการวางแผนทางการเงินของครอบครัวในระยะยาว การศึกษาจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในอันที่จะทำให้คนมีความรู้ ความเข้าใจถึงความจำเป็นในการทำประกันชีวิต และการวางแผนอย่างมีเหตุผล รวมทั้งการเลือกแบบประกันชีวิตที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและแผนที่วางไว้ ระบบการศึกษาของไทยยังมีการศึกษาอยู่ในระดับที่ต่ำ ดังนั้นประชาชนส่วนใหญ่จึงยังไม่เข้าใจประโยชน์ของการประกันชีวิต

4. ธุรกิจมุ่งเน้นในการเจริญเติบโตมากเกินไป

บริษัทประกันชีวิตมุ่งเน้นในแง่ของการขยายตัวของเบี้ยประกัน และส่วนแบ่งการตลาดมากเกินไป ทำให้ละเลยเป้าหมายเรื่องคุณภาพ และจากความต้องการที่จะขยายตัวทางด้านเบี้ยประกัน จึงมีการเลื่อนตำแหน่งของตัวแทนขึ้นเป็นผู้บริหารอย่างรวดเร็ว โดยที่ยังมีความรู้และความชำนาญไม่เพียงพอที่จะควบคุมการขายให้มีคุณภาพ จึงทำให้มีกรรมกรรมาชดอายุอยู่ในอัตราค่อนข้างสูง ซึ่งเป็นเรื่องเสียหายต่อชื่อเสียงของธุรกิจประกันชีวิต ทั้งนี้เพราะเมื่อผู้ซื้อกรรมกรรมาไปแล้วไม่ส่งเบี้ยประกันต่อ ก็จะมีทัศนคติที่เป็นลบต่อธุรกิจประกันชีวิต และจะบอกเพื่อนฝูงหรือคนรู้จักไม่ให้ซื้อประกันชีวิตด้วย

ข้อเสนอแนะด้านประกันชีวิต⁸

1. การประชาสัมพันธ์

1.1 หลักการและเป้าหมาย มติที่ถูกต้องด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัวและสังคม เน้นให้เห็นว่าทรัพย์สินคุณค่าทางเศรษฐกิจของชีวิตเป็นอย่างไร และควรมีการประกันความหายนะ มีการให้ความคุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ของผู้เอาประกันภัยโดยกลไกเบื้องต้นที่จำเป็นสำหรับการตัดสินใจทำประกันชีวิต เพื่อเป็นการลดอัตราการขาด

1.2 มาตรการ

- (1) ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ โดยเน้นการประชาสัมพันธ์ทางสื่อมวลชนที่เข้าถึงประชาชนได้อย่างกว้างขวาง ขอบเขตและโทรทัศน์ของทางราชการ
- (2) มีการสร้างความสัมพันธ์ต้องแกสื่อมวลชนต่าง ๆ
- (3) บริษัทประกันชีวิต และผู้ ควรวางมาตรการร่วมกัน ในการควบคุมจรรยาบรรณของตัวแทนและนายหน้าบริษัทประกันชีวิตควรส่งเสริมการควบคุมจรรยาบรรณ โดยการสร้างหลักประกันความตัวแทน

2. การศึกษา

2.1 หลักการและเป้าหมาย กฝั่งให้นักเรียนในระดับประถมและมัธยม รู้จักความรับผิดชอบในการสร้างหลักประกันในครอบครัว โดยการออมทรัพย์ผ่านสถาบันการเงินต่าง ๆ รวมทั้งการทำประกันการออมและประกันความเสี่ยงภัยควบคู่กัน สำหรับสายอาชีพ ฝึกหัดครู และอุดมมุ่งเน้นผลิตบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในธุรกิจประกันภัยอย่างเพียงพอ

2.2 มาตรการ

- (1) ในหลักสูตรภาคบังคับของระดับมัธยม ควรมีการบรรจุเนื้อหาความรู้ด้านการประกันชีวิตตามสมควร
- (2) ควรส่งเสริมให้มีการใช้หนังสือในในระดับประถมศึกษา

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 192-193.

- (3) ควรส่งเสริมการจัดทำตำราเกี่ยวกับธุรกิจประกันชีวิต ในการศึกษาในระดับมัธยมปลาย สายอาชีพ และอาชีวศึกษาให้มากขึ้น
- (4) ให้การสนับสนุนกรมการประกันภัย ในการฝึกอบรมครูเกี่ยวกับธุรกิจประกันชีวิต
- (5) ควรส่งเสริมการศึกษาในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจประกันชีวิต ในระดับมหาวิทยาลัย
- (6) ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ในธุรกิจประกันได้มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

3.มาตรการส่งเสริมจากรัฐบาลเรื่องภาษี

ควรมีการปรับค่าลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับเบี้ยประกันชีวิต ให้สอดคล้องกับภาวะเงินเฟ้อ ซึ่งขณะนี้ลดหย่อนได้ 10,000 บาท ค่าลดหย่อนนี้ควรมีการปรับพร้อมกับค่าลดหย่อนส่วนตัวของผู้มีเงินได้ ในการปรับครั้งต่อ ๆ ไป

4.การควบคุมของรัฐ

การควบคุมของรัฐเกี่ยวกับการลงทุนของธุรกิจประกันชีวิต ค่อนข้างเข้มงวดทำให้ขาดความคล่องตัวในการลงทุน ควรให้มีความคล่องตัวพอสมควร เพื่อให้สามารถแข่งขันได้กับสถาบันอื่น ๆ เช่น ธนาคาร หรือบริษัทเงินทุนทั้งหลาย

โครงสร้าง บทบาทของบริษัทประกันชีวิต ในด้านสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย

โครงสร้างของบริษัทประกันชีวิต

บริษัทประกันชีวิตดำเนินธุรกิจตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 โครงสร้างของบริษัทประกันชีวิต สามารถแบ่งการพิจารณาออกเป็น

1. จำนวนบริษัทประกันชีวิต

ในปัจจุบันกระทรวงพาณิชย์ได้อนุญาตให้ใบอนุญาตประกอบธุรกิจบริษัทประกันชีวิตจำนวน 26 บริษัท (ตารางที่ 3.1) โดยก่อนหน้านี้จะมีการประกาศเปิดเสรีประกันชีวิต มีจำนวนเพียง 14 บริษัท โดยเป็นการรับประกันภัยต่อ 1 บริษัท สาขาบริษัทต่างประเทศ 1 บริษัท และบริษัทในประเทศ 12 บริษัท (ตารางที่ 3.3) และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในเอเชียด้วยกันจะเห็นว่าประเทศไทยมีจำนวนบริษัทประกันชีวิตน้อยกว่ามาก (ตารางที่ 3.2)

ตารางที่ 3.1 จำนวนบริษัทประกันชีวิตในประเทศไทย ปี 2540

ประเภทของธุรกิจ	บริษัทในประเทศ	สาขาบริษัทต่าง ประเทศ	รวม
ชีวิต	20	-	20 (8)
ชีวิตและวินาศภัย	4	1	5 (5)
ประกันภัยต่อ	1	-	1 (1)
รวม	25 (13)	1 (1)	26 (14)

ที่มา : กรมการประกันภัย

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวนบริษัทประกันชีวิตเดิมซึ่งมีอยู่ 14 บริษัท และวันที่ 25 มีนาคม 2540 ได้อนุญาตให้เปิดบริษัทประกันชีวิตอีก 12 บริษัท รวมเป็น 26 บริษัท

ตารางที่ 3.2 จำนวนบริษัทประกันชีวิตเปรียบเทียบกับประเทศอื่นในเอเชีย ในปี 2536

ประเทศ	ชีวิต	ชีวิต-วินาศภัย	ประกันต่อ	รวม
ไทย	8	5	1	14
ญี่ปุ่น	30	0	4	34
เกาหลี	32	0	1	33
ไต้หวัน	26	0	1	27
อินโดนีเซีย	46	4	4	54
มาเลเซีย	5	13	1	19
สิงคโปร์	8	6	36	50
ฮ่องกง	48	0	4	52
ฟิลิปปินส์	22	2	4	28
บรูไน	4	2	0	6

ตารางที่ 3.3 รายชื่อบริษัทประกันชีวิต

ก่อนประกาศเสรีประกันชีวิต	เพิ่มขึ้นหลังประกาศเสรีประกันชีวิต
บริษัทในประเทศ 1. กรุงเทพประกันชีวิต 2. ไทยประกันชีวิต 3. ไทยประสิทธิประกันภัย 4. ไทยพาณิชย์ประกันชีวิต 5. พรุเด็นเซียล ทีเอสไลฟ์ 6. ไทยสมุทรพาณิชย์ประกันภัย 7. ประกันชีวิตศรีอยุธยา จารัติน ซีเอ็มจี 8. เมืองไทยประกันชีวิต 9. สยามประกันชีวิต 10. สหประกันชีวิต 11. อาคเนย์ประกันภัย 12. อินเตอร์ไลฟ์ จอห์นแฮนคอค รับประกันภัยต่อ 13. ไทยรับประกันต่อ สาขาบริษัทต่างประเทศ 14. อเมริกันอินเตอร์เนชั่นแนลแอสซิวรันส์ (A.I.A.)	บริษัทในประเทศ 1. โอสถสภาประกันชีวิต 2. วอลล์สตรีทประกันชีวิต 3. ไทยยูเนียนประกันชีวิต 4. พรภัทรประกันชีวิต 5. แอ็ควานซ์ แอสซิวรันส์ 6. ธนชาติประกันชีวิต 7. ทีพีไอ ประกันชีวิต 8. ศรีนครประกันชีวิต 9. เจริญโภคภัณฑ์ประกันชีวิต 10. ไทยเจริญประกันชีวิต 11. แอกซ่าประกันชีวิต 12. เอส.เอส.เอส.ไอ.ประกันชีวิต

2. จำนวนสาขาของบริษัทประกันชีวิต

จำนวนสาขาของบริษัทประกันชีวิต ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2540 มีจำนวน 1,283 สาขาทั่วประเทศ และมีสาขาที่ต่างประเทศ 1 สาขา โดยมีสาขาในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 73 สาขา (ตารางที่ 3.4) ซึ่งสาขาทั้งหมดนี้ได้นำมาพัฒนาเพื่อรองรับการให้บริการสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยจะทำให้การกระจายสินเชื่อเข้าถึงประชาชนได้มากขึ้น

ตารางที่ 3.4 จำนวนสาขาของบริษัทประกันชีวิตในประเทศไทย
ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2540

สาขา	จำนวนรวม	ได้รับอนุญาต ชีวิต/วินาศภัย	ได้รับอนุญาต เฉพาะชีวิต
<u>ในประเทศ</u>			
กรุงเทพมหานคร	73	28	45
ภาคกลาง	388	57	331
ภาคเหนือ	318	52	266
ภาคใต้	207	25	182
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	297	34	263
รวม	1,283	196	1,087
<u>ต่างประเทศ</u>			
ฮ่องกง	1	1	
รวมทั้งสิ้น	1,284	197	1,087

ที่มา : กรมการประกันภัย

3. แหล่งที่มาของเงินทุน

แหล่งที่มาของเงินทุนของบริษัทประกันชีวิต มาจาก เงินกองทุน เงินทุนจากการดำเนินงาน และเงินกู้ยืมจากสถาบันการเงิน แต่แหล่งเงินทุนที่สำคัญและเป็นหลักของบริษัทประกันชีวิต คือ แหล่งเงินทุนจากการดำเนินงาน ซึ่งหลังจากหักค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่าง ๆ ออกไปที่เหลือจะต้องคืนให้กับผู้เอาประกัน เรียกว่า เงินสำรองประกันชีวิต เป็นแหล่งเงินที่บริษัทจะต้องนำไปลงทุนเพื่อให้เกิดรายได้ขึ้นมา ซึ่งแหล่งเงินนี้จะน้อยหรือมากขึ้นอยู่กับการขายกรมธรรม์ประกันชีวิต และได้รับเบี้ยประกันชีวิตจากผู้เอาประกัน หรือเรียกว่าเบี้ยประกันภัยรับ

3.1 จำนวนกรรมธรรม์ประกันชีวิต

จำนวนกรรมธรรม์ประกันชีวิต ตั้งแต่ปี 2531-2539 ที่ผ่านมามีอัตราการเจริญเติบโตมากขึ้นเฉลี่ยต่อปี คิดเป็นร้อยละ 12.98 โดย ณ.สิ้นปี 2539 มีจำนวนกรรมธรรม์ประกันชีวิตทั้งสิ้น 6,935,678 กรรมธรรม์ คิดเป็นร้อยละต่อประชากรในประเทศ เพียงร้อยละ 11 (ตารางที่ 3.5) ซึ่งจัดว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในเอเชียด้วยกัน จะมีอัตราส่วนต่อประชากรค่อนข้างสูง ซึ่งมีประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซียที่มีอัตราส่วนใกล้เคียงกัน (ตารางที่ 3.6) ในอนาคตถ้ารัฐบาลสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชากรในประเทศมีการทำประกันชีวิตเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเปรียบเสมือนเงินออมในประเทศและเป็นแหล่งเงินระยะยาว จะทำให้เศรษฐกิจของประเทศมีความมั่นคงขึ้น และสามารถนำเงินเหล่านี้ไปลงทุนในด้านต่าง ๆ ได้โดยไม่ต้องกู้ยืมเงินจากต่างประเทศมากนัก โดยเฉพาะการให้สินเชื่อที่อยู่อาศัยรายย่อยซึ่งเป็นสินเชื่อระยะยาวเหมือนกัน

3.2 เบี้ยประกันภัยรับ

เบี้ยประกันภัยรับจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยจะเห็นได้ว่าแนวโน้มในช่วงปี 2531-2539 ที่ผ่านมา เบี้ยประกันชีวิตมีการอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อปี คิดเป็นร้อยละ 22.81 ซึ่งตัวเลขนี้ชี้ให้เห็นว่าประชากรมีฐานะดีขึ้นและให้ความสำคัญในการทำประกันชีวิตมากขึ้น ณ.สิ้นปี 2539 มีเบี้ยประกันภัยรับรวมทั้งสิ้น 55,727 ล้านบาท มีอัตราการเจริญเติบโตร้อยละ 15.49 (ตารางที่ 3.7) แยกเป็น

บริษัทที่มีเบี้ยประกันภัยรับเกิน 1,000 ล้านบาท มีอยู่ 6 บริษัท เรียงตามจำนวนเบี้ยประกันภัยรับ (ตารางที่ 3.8) ได้แก่

1. อเมริกันอินเตอร์เนชันแนลแอสซิวรันส์
2. ไทยประกันชีวิต
3. ไทยสมุทรพาณิชย์ประกันภัย
4. เมืองไทยประกันชีวิต
5. ประกันชีวิตศรีอยุธยา จาร์ดีน ซีเอ็มจี
6. กรุงเทพประกันชีวิต

บริษัทที่มีเบี้ยประกันภัยรับเกิน 500 ล้านบาท มีอยู่ 4 บริษัท เรียงตามจำนวนเบี้ยประกันภัยรับ ได้แก่

1. อาคเนย์ประกันภัย
2. ไทยประสิทธิ์ประกันภัย
3. อินเตอร์ไลฟ์ จอห์นแฮนคอค
4. ไทยพาณิชย์ประกันชีวิต

บริษัทที่มีเบี้ยประกันภัยรับไม่เกิน 500 ล้านบาท มีอยู่ 3 บริษัท เรียงตามจำนวนเบี้ยประกันภัยรับ ได้แก่

1. พูเด็นเชียล ทีเอสไลฟ์
2. สยามประกันชีวิต
3. สหประกันชีวิต

ตารางที่ 3.5 จำนวนกรรมธรรม์ประกันชีวิตที่มีผลบังคับเมื่อสิ้นปี

ปี	สามัญ	อุตสาหกรรม	กลุ่ม	รวม	อัตราการ เจริญเติบโต (%)	สัดส่วน จำนวน ประชากร ต่อจำนวน กรรมธรรม์
2531	960,607	1,627,683	2,973	2,591,263	-	6
2532	1,247,694	1,749,881	4,380	3,001,938	15.85	6
2533	1,625,476	1,947,047	8,050	3,578,573	19.21	6
2534	2,049,938	1,886,014	7,533	3,943,485	10.20	7
2535	2,444,334	2,022,584	6,137	4,473,055	13.43	7
2536	2,873,533	2,137,782	8,035	4,983,350	11.41	8
2537	3,270,180	2,260,294	7,588	5,538,062	11.13	9
2538	3,772,981	2,448,169	8,135	6,229,285	12.48	10
2539	4,298,988	2,628,107	8,583	6,935,678	10.18	11

ที่มา : กรมการประกันภัย

ตารางที่ 3.6 จำนวนกรรมธรรม์ประกันชีวิตต่อจำนวนประชากรเปรียบเทียบกับประเทศอื่น
ในเอเชีย ในปี 2536

ประเทศ	จำนวนกรรมธรรม์ประกันชีวิต ต่อ จำนวนประชากร
ไทย	8
ญี่ปุ่น	189
สิงคโปร์	63
เกาหลีใต้	52
ไต้หวัน	50
ฮ่องกง	30
มาเลเซีย	17
อินโดนีเซีย	8

ตารางที่ 3.7 จำนวนเบี้ยประกันชีวิตที่บริษัทประกันชีวิตได้รับ

ปี	เบี้ยประกันภัยรับทั้งสิ้น (ล้านบาท)	อัตราความเจริญเติบโต (%)
2531	11,288	27.35
2532	14,752	30.68
2533	19,849	34.51
2534	23,879	20.34
2535	29,128	21.98
2536	34,558	18.64
2537	40,867	18.26
2538	48,253	18.07
2539	55,727	15.49
เฉลี่ย		22.81

ที่มา : กรมการประกันภัย

4. ฐานะทางการเงินของธุรกิจประกันชีวิต

จากตารางที่ 3.9 จะเห็นว่าธุรกิจมีอัตราการเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์ หนี้สิน และเงินกองทุน ในอัตราที่ไม่แน่นอนในแต่ละปี โดยเฉลี่ยตั้งแต่ปี 2534-2539 คิดเป็นร้อยละ 21.69 21.22 และ 40.50 ตามลำดับ ณ สิ้นปี 2539 ธุรกิจประกันชีวิตมีสินทรัพย์ทั้งสิ้น 145,825 ล้านบาท หนี้สิน จำนวน 128,944 ล้านบาท และมีเงินกองทุน 16,880 ล้านบาท

นอกจากการที่ธุรกิจประกันชีวิตมีสินทรัพย์เพิ่มขึ้นทุกปีแล้ว สินทรัพย์ลงทุนก็มีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นด้วย และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นต่อไปอีกในอนาคต (ตารางที่ 3.10) ซึ่งอัตราการเจริญเติบโตโดยเฉลี่ยตั้งแต่ปี 2536-2539 คิดเป็นร้อยละ 20.48 ซึ่งมองจากสินทรัพย์ที่เพิ่มขึ้นย่อมทำให้เกิดการลงทุนที่มากขึ้นตามไปด้วย

ตารางที่ 3.8 จำนวนเบี้ยประกันชีวิตที่บริษัทประกันชีวิตได้รับ (แยกรายบริษัท)

หน่วย : 1,000 บาท

บริษัท	ปี 2539	ปี 2538	เพิ่ม (ลด) จากปี 2538	
			จำนวนเงิน	ร้อยละ
บริษัทในประเทศ				
กรุงเทพประกันชีวิต	1,582,149	1,382,948	199,201	14.40
ไทยประกันชีวิต	12,927,386	11,026,678	1,900,708	17.24
ไทยประสิทธิ์ประกันภัย	640,535	536,776	103,759	19.33
ไทยพาณิชย์ประกันชีวิต	583,220	515,497	67,723	13.14
พรุเด็นเซียล ทีเอสไลฟ์	324,709	338,747	(14,038)	(4.14)
ไทยสมุทรพาณิชย์ประกันภัย	4,943,032	4,365,983	577,049	13.22
ประกันชีวิตศรีอยุธยา จารัตินฯ	2,618,922	1,671,579	947,343	56.67
เมืองไทยประกันชีวิต	3,214,385	2,735,561	478,824	17.50
สยามประกันชีวิต	154,968	159,657	(4,689)	(2.94)
สหประกันชีวิต	55,741	14,875	40,866	274.73
อาคเนย์ประกันภัย	822,121	694,529	127,592	18.37
อินเตอร์ไลฟ์ จอห์นแฮนคอค	627,859	532,069	95,790	18.00
รวม	28,495,027	23,974,899	4,520,128	18.85
สาขา บ.ต่างประเทศ				
เอ.ไอ.เอ.	27,232,467	24,278,279	2,954,188	12.17
รวม	27,232,467	24,278,279	2,954,188	12.17
รวมทั้งสิ้น	55,727,494	48,253,178	7,474,316	15.49

ที่มา : กรมการประกันภัย

ตารางที่ 3.9 สถานะการเงินของบริษัทประกันชีวิต

หน่วย : 1,000 บาท

ปี	สินทรัพย์		หนี้สิน		เงินกองทุน	
	จำนวนเงิน	อัตราการเจริญเติบโต (%)	จำนวนเงิน	อัตราการเจริญเติบโต (%)	จำนวนเงิน	อัตราการเจริญเติบโต (%)
2534	58,935,128	28.10	49,479,455	21.69	9,455,673	76.84
2535	73,084,738	24.01	61,382,910	24.06	11,701,828	23.75
2536	102,514,127	40.27	74,602,721	21.54	27,911,406	138.52
2537	119,522,434	16.59	89,710,862	20.25	29,811,572	6.81
2538	138,671,406	16.02	108,412,413	20.85	30,258,993	1.50
2539	145,825,264	5.16	128,944,321	18.93	16,880,943	(4.42)

ที่มา : กรมการประกันภัย

ตารางที่ 3.10 สินทรัพย์ลงทุนของธุรกิจประกันชีวิต

หน่วย : 1,000 บาท

ปี	บริษัทใน ประเทศ	สาขาต่าง ประเทศ	รวม	อัตราการเจริญเติบโต (%)
2535	38,512,742	24,553,331	63,066,073	-
2536	51,961,800	39,031,421	90,993,221	44.28
2537	59,126,252	46,224,207	105,350,459	15.80
2538	68,470,284	55,025,743	123,496,027	17.22
2539	71,928,969	57,275,042	129,204,011	4.62
เฉลี่ย				20.48

ที่มา : กรมการประกันภัย

การลงทุนของบริษัทประกันชีวิต

1.ประเภทการลงทุนของบริษัทประกันชีวิต

การลงทุนของบริษัทประกันชีวิต อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ.2535 โดยกำหนดไว้ในประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่องการลงทุนประกอบธุรกิจอื่นของบริษัทประกันชีวิต

ในหมวดที่ 1 ประเภทการลงทุน ส่วนที่ 1 ประเภทการลงทุนในราชอาณาจักร

ข้อที่ 3 บริษัทจะลงทุนประกอบธุรกิจอื่นในราชอาณาจักรได้ ดังต่อไปนี้

1. ซื้อหุ้น หุ้นกู้ หรือหน่วยลงทุน ของบริษัทจำกัด
2. ซื้อตั๋วเงิน
3. ให้กู้ยืมโดยมีสิ่งหาทรัพย์สินจำนองเป็นประกัน
4. ให้กู้ยืมโดยมีเครื่องจักรจำนองเป็นประกัน
5. ให้กู้ยืมโดยมีธนาคารในประเทศค้ำประกัน
6. ให้กู้ยืมโดยมีบริษัทเงินทุนค้ำประกัน
7. ให้กู้ยืมโดยมีพันธบัตรรัฐบาลไทย หรือพันธบัตรองค์การหรือรัฐวิสาหกิจ จำนำเป็นประกัน
8. ให้กู้ยืมโดยมีหุ้น หุ้นกู้ หรือหน่วยลงทุน จำนำเป็นประกัน
9. ให้กู้ยืมแก่พนักงานของบริษัท
10. ให้กู้ยืมแก่สหกรณ์การเกษตร หรือสหกรณ์ออมทรัพย์
11. ให้กู้ยืมแก่เกษตรกร

12. ให้กู้ยืมโดยมีกระทรวงการคลังค้ำประกัน
13. ให้กู้ยืมโดยมีกรรมกรรมประกันภัยของบริษัทเป็นประกัน
14. ชื้อ หรือซื้อลดพันธบัตรรัฐบาลไทย ตัวเงินคลัง
15. ซื้อลดบัตรภาษีของกระทรวงการคลัง
16. ชื้อ หรือซื้อลดพันธบัตรองค์การหรือรัฐวิสาหกิจ
17. ฝากเงินไว้กับธนาคารในประเทศโดยได้รับดอกเบี้ย
18. ฝากเงินไว้กับบริษัทเงินทุน
19. รับอวัลตัวเงิน
20. ให้เช่าสินทรัพย์แบบลิสซิง (LEASING) โดยได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนด
21. จัดจำหน่ายที่ดิน หรือที่ดินและอาคารที่บริษัทต้องจำหน่ายตามมาตรา 34
22. เป็นผู้จัดการกองทุนสำรองเลี้ยงชีพตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ
23. เป็นผู้จัดการกองทุนรวมตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

2. การลงทุนในด้านสินเชื่อที่อยู่อาศัยของบริษัทประกันชีวิต

บริษัทประกันชีวิตมีแหล่งเงินจากการขายกรรมกรรมประกันชีวิต การจ่ายคืนเบี้ยประกันชีวิตจะมีระยะเวลาอันยาวนานและสามารถคาดการณ์ได้ ทำให้ความต้องการสภาพคล่องของบริษัทประกันชีวิตมีน้อย ซึ่งลักษณะเหล่านี้ทำให้บริษัทประกันชีวิตมีความเหมาะสมที่จะลงทุนเกี่ยวกับด้านอสังหาริมทรัพย์⁹

การลงทุนส่วนใหญ่ลงทุนในประเภทที่มีความเสี่ยงน้อย สำหรับปี 2539 อัตราส่วนการลงทุน 4 อันดับแรก เรียงตามอัตราส่วนการลงทุน (ตารางที่ 3.11) ได้แก่

1. เงินฝากธนาคารประเภทมีดอกเบี้ย ร้อยละ 23.75
2. ตัวสัญญาใช้เงิน ตัวแลกเงิน ร้อยละ 21.33
3. หุ้น ร้อยละ 16.62
4. เงินกู้ยืมโดยมีทรัพย์สินทำนองเป็นประกัน ร้อยละ 13.56

⁹ William B.Brueggeman Jeffrey D.Fisher and Leo D.Stone, Real Estate Finance, Richard D.Irwin,Inc.,1989, p 621.

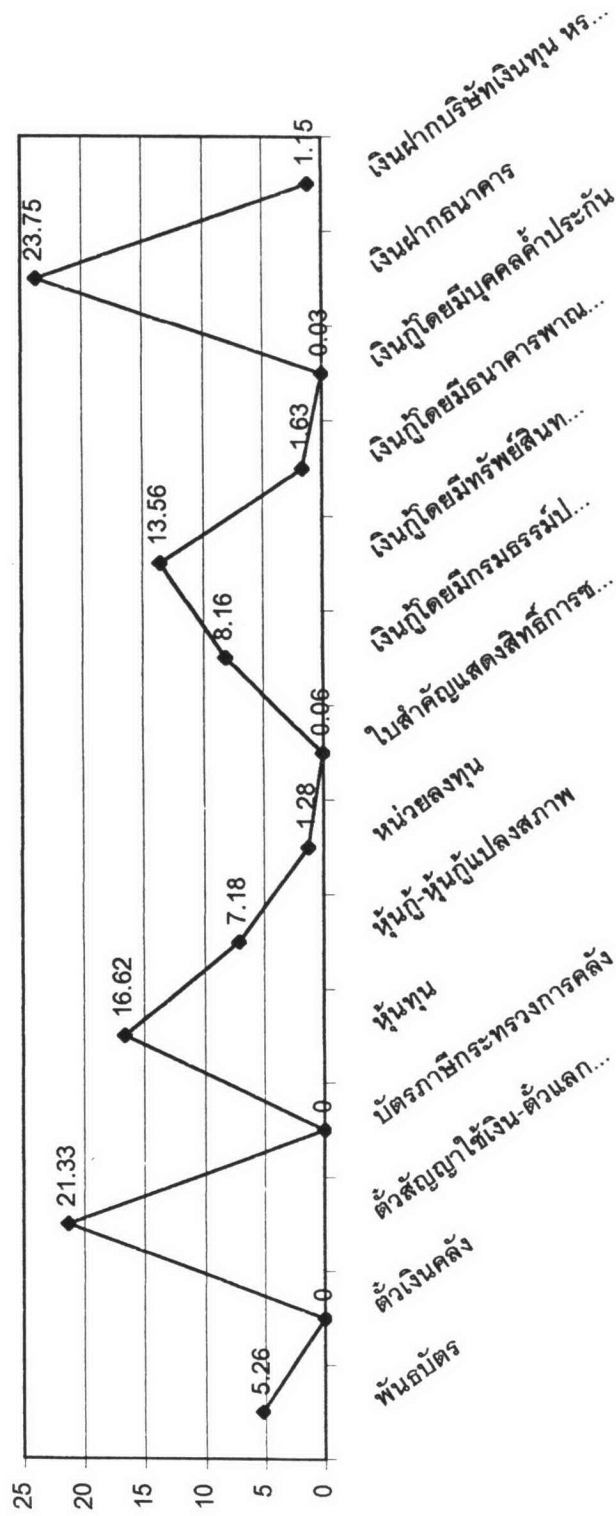
ตารางที่ 3.11 อัตราส่วนการลงทุนของธุรกิจประกันชีวิต

รายการ	ปี 2539				ปี 2538		เพิ่ม (ลด) จากปี 2538	
	บริษัทในประเทศ		สาขาต่างประเทศ		รวมทั้งสิ้น		จำนวนเงิน	ร้อยละ
	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ		
1. พันธบัตร*	4,372,448	6.08	2,428,455	4.24	6,800,903	5.26	5,151,538	0
2. ตั๋วเงินคลัง	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0
3. ตั๋วสัญญาใช้เงิน-ตัวแลกเปลี่ยน	17,339,015	24.11	10,214,157	17.83	27,553,172	21.33	10,070,161	0
4. บัตรภาษีกระทรวงการคลัง	72	0.00	0	0.00	72	0.00	0	0
5. หุ้น	9,090,402	12.84	12,378,849	21.61	21,469,251	16.62	12,341,585	0
6. หุ้น-หุ้นผู้แปลงสภาพ	6,001,632	8.34	3,274,793	5.72	9,276,425	7.18	4,027,035	0
7. หน่วยลงทุน	1,493,972	2.08	157,387	0.27	1,651,359	1.28	182,850	0
8. ใบสำคัญแสดงสิทธิ์การซื้อหุ้นสามัญ หุ้นกู้ หน่วยลงทุน	77,008	0.11	0	0.00	77,008	0.06	0	0
9. เงินกู้ยืม	7,645,733	10.63	2,903,673	5.07	10,549,406	8.16	3,800,412	0
9.1 โดยมีกรมธรรม์ประกันภัยเป็นประกัน	12,187,857	16.94	5,327,361	9.30	17,515,218	13.56	5,859,603	0
9.2 โดยมีทรัพย์สินที่จำนองเป็นประกัน	17,912	0.02	2,082,609	3.64	2,100,521	1.63	1,906,031	0
9.3 โดยมีธนาคารพาณิชย์ค้ำประกัน	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0
9.4 โดยมีกระทรวงการคลังค้ำประกัน	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0
9.5 โดยมีบริษัทเงินทุนค้ำประกัน	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0
9.6 โดยมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน	36,117	0.05	2,452	0.00	38,569	0.03	2,744,522	0
9.7 โดยมีบุคคลค้ำประกัน	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0
10. เงินลงทุนอื่น	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0
10.1 เงินลงทุนให้เข้าซื้อรถ	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0
10.2 เงินลงทุนให้เข้าทรัพย์สินแบบดั้งเดิม	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0
10.3 อื่น ๆ	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0
11. เงินฝากสถาบันการเงินประเภทจ่ายคืนเมื่อสิ้นกำหนดระยะเวลา	12,183,301	16.94	18,505,306	32.31	30,688,607	23.75	18,258,999	0
11.1 เงินฝากธนาคาร	1,483,500	2.06	0	0.00	1,483,500	1.15	698,500	0
11.2 เงินฝากบริษัทเงินทุน หรือเงินลงทุนหลักทรัพย์	71,928,969	100.00	57,275,042	100.00	129,204,011	100.00	81,291,743	0
รวม								

* หมายเหตุ: ได้รวมพันธบัตรที่วางไว้กับนายทะเบียน

ที่มา: กรมการประกันภัย

แผนภูมิที่ 3.1 อัตราส่วนการลงทุนของธุรกิจประกันชีวิต

จะเห็นว่าบริษัทประกันชีวิตมีการลงทุนประเภทเงินฝากธนาคารประเภทมีดอกเบี้ยเป็นสัดส่วนที่มากที่สุด เนื่องจากการลงทุนประเภทนี้มีความเสี่ยงน้อยและมีสภาพคล่องที่สูง ซึ่งบริษัทต้องกันเงินส่วนหนึ่งไปลงทุนในประเภทที่มีสภาพคล่องสูง เพื่อเป็นการสำรองเงินไว้ในกรณีฉุกเฉิน รองลงมาคือลงทุนในตั๋วสัญญาใช้เงินและตั๋วแลกเงิน หุ้นหุ้น และเงินให้กู้ยืมโดยมีทรัพย์สินทำจำนองเป็นประกัน ตามลำดับ ทำให้ส่วนแบ่งในตลาดสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยของบริษัทประกันชีวิตมีบทบาทน้อย

การลงทุนโดยมีทรัพย์สินทำจำนองเป็นประกันของธุรกิจประกันชีวิต ในปี 2539 มีสัดส่วนร้อยละ 13.56 มากเป็นอันดับที่ 4 และมีอัตราการเพิ่มขึ้นจากปี 2538 ร้อยละ 24.46 แต่เมื่อเทียบสัดส่วนการลงทุนกับสัดส่วนที่กฎหมายกำหนด (ตารางที่ 3.12) จะเห็นว่ามีน้อยมาก โดยสิ้นปี 2539 มีสัดส่วนต่อร้อยละของสินทรัพย์เพียงร้อยละ 12.01 ทั้งที่กฎหมายให้ถึงร้อยละ 30 ซึ่งต้องมาศึกษาต่อไปว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคใดที่ทำให้ธุรกิจประกันชีวิตเข้ามาลงทุนในด้านนี้น้อยมาก

ตารางที่ 3.12 การลงทุนโดยมีทรัพย์สินทำจำนองเป็นประกันของธุรกิจประกันชีวิต

หน่วย : ล้านบาท

ปี	สินทรัพย์รวม	สินทรัพย์ลงทุน	การลงทุนโดยมีทรัพย์สินทำจำนองเป็นประกัน	สัดส่วนของสินทรัพย์รวมต่อการลงทุนโดยมีทรัพย์สินทำจำนองเป็นประกัน	ร้อยละที่กฎหมายกำหนด
2535	73,085	63,063	10,551	14.44	35
2536	102,514	90,993	9,883	9.64	35
2537	119,522	105,350	10,186	8.52	35
2538	138,072	123,496	14,073	10.19	35
2539	145,825	129,204	17,515	12.01	35

ที่มา : กรมการประกันภัย